Karşı Vekâlet Ücretinde KDV Kesintisi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	19.11.2025	Ret

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2024/59933	AY 35, AY 13, AY 73, 3065 s. KDVK m.1, m.20, 1136 s. Avukatlık K. m.164

ÖZET

Sigorta Tahkim Komisyonunca hükmedilen karşı vekâlet ücretinden yapılan KDV tevkifatı; KDVK 1 ve 20 ile Danıştay içtihadına dayanan öngörülebilir bir müdahale olup avukata aşırı külfet yüklemediğinden mülkiyet hakkının ihlali sayılmadı.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/karsi-vekalet-ucretinde-kdv-tevkifati-sigorta-tahkim-aym-2024-59933/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ İKİNCİ BÖLÜM KARAR

Başvuru Numarası: 2024/59933

Karar Tarihi: 19/11/2025

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, avukat olan başvurucunun sigorta tahkim komisyonu kararı kapsamında kendisine ödenen karşı vekâlet ücreti üzerinden yapılan katma değer vergisi tevkifatının iptali istemiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 12/11/2024 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden elde edilen bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Avukat olan başvurucunun vekili olduğu taraf lehine Sigorta Tahkim Komisyonu tarafından vekâlet ücretine hükmedilmiştir.

6. Sigorta şirketi tarafından hükmedilen vekâlet ücretinin başvurucuya ödemesi yapılırken 1.491,67 TL tutarında katma değer vergisi (KDV) kesintisi yapılmış ve söz konusu vergi 25/6/2024 tarihinde vergi dairesine ödenmiştir.

7. Başvurucu tarafından 31/5/2024 tarihinde söz konusu vergi kesintisinin iptali istemiyle dava açılmıştır. Dava dilekçesinde, KDV'ye tabi bir hizmetten söz edilebilmesi için hizmetin doğrudan doğruya muhatabı için yapılmasının gerektiği, karşı vekâlet ücretinin yargılama gideri niteliğinde olduğu, karşı vekâlet ücretlerinin KDV'ye tabi olmadığı yönünde verilmiş mahkeme kararları bulunduğu ileri sürülmüştür.

8. İstanbul 12. Vergi Mahkemesince (Vergi Mahkemesi) 30/9/2024 tarihinde verilen kararla dava kesin olarak reddedilmiştir. Mahkeme kararının gerekçesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre sigorta şirketlerinin ödeyeceği karşı vekâlet ücretleri üzerinden 5/10 oranında KDV tevkifatı yapması gerektiği, mahkemelerce hükmolunan vekâlet ücretinin avukatın davayı kazanan tarafa verdiği hizmetin karşılığı ve bu nedenle KDV'ye tabi olduğu, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun da aynı yönde kararının bulunduğu, nitekim dava konusu vergi kesintisinin yapılmaması hâlinde başvurucunun kendisinin beyanda bulunarak söz konusu vergiyi ödemesi gerektiği hususlarına yer verilmiştir.

9. Nihai karar 25/10/2024 tarihinde başvurucu tarafından öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

10. 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "Verginin konusunu teşkil eden işlemler" başlıklı 1. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Türkiye'de yapılan aşağıdaki işlemler katma değer vergisine tabidir: 1. Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler, ..."

11. 3065 sayılı Kanun'un "Teslim ve hizmet işlemlerinde matrah" başlıklı 20. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. Teslim ve hizmet işlemlerinde matrah, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedeldir. 2. Bedel deyimi, malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade eder. ..."

12. 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "Avukatlık ücreti" başlıklı 164. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Avukatlık ücreti, avukatın hukukî yardımının karşılığı olan meblâğı veya değeri ifade eder. ... Avukatlık asgarî ücret tarifesi altında vekâlet ücreti kararlaştırılamaz. Ücretsiz dava alınması halinde, durum baro yönetim kuruluna bildirilir. ... Dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücreti avukata aittir. Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez."

2. Anayasa Mahkemesi Kararı

13. Anayasa Mahkemesinin 10/4/2019 tarihli ve E.2017/154, K.2019/18 sayılı kararının ilgili bölümleri şöyledir:

"İTİRAZIN KONUSU: 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2/5/2001 tarihli ve 4667 sayılı Kanun'un 77. maddesiyle değiştirilen 164. maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'nın 10., 36. ve 48. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir. ...

3. Avukatlar yaptıkları hizmetin karşılığı olarak ücret alırlar. Avukatın alacağı ücret, avukatlık ücret sözleşmesine bağlanan avukatlık ücreti ve mahkemece Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne dayanılarak hükmedilen vekâlet ücreti olmak üzere iki türdür. Avukatlık ücreti avukat ile müvekkil arasındaki özel ilişkiye dayanan, tarafların kendi aralarında düzenleyecekleri bir sözleşme ile saptanan ücret olup mahkeme tarafından hükmedilen vekâlet ücretinden farklı bir ücrettir. İtiraz konusu kuraldaki vekâlet ücreti ise mahkeme kararıyla Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre hükmedilen yargılama gideri niteliğindedir. Bu ücretlerle ilgili hükümler 1136 sayılı Kanun'un 163. ve 164. maddelerinde düzenlenmiştir.

4. 1136 sayılı Kanun'un 163. maddesine göre belirlenen avukatlık ücreti vekil ile müvekkil arasında sözleşmeyle serbestçe düzenlenir ve belli bir hukuki yardımı ve meblağı yahut değeri kapsar. Yazılı olmayan anlaşmalar, genel hükümlere göre ispatlanır. Kanuna aykırı olmayan şarta bağlı sözleşmeler geçerlidir. Avukatlık ücret tavanını aşan sözleşmeler, Kanun'da belirtilen tavan miktarında geçerlidir. İfa edilmiş sözleşmenin geçersizliği ileri sürülemez. Yokluk hâlleri hariç, avukatlık sözleşmesinin bir hükmünün geçersizliği, bu sözleşmenin tümünü geçersiz kılmaz. Kanun'un 164. maddesinin birinci fıkrasına göre avukatlık ücreti, avukatın hukuki yardımının karşılığı olan meblağı veya değeri ifade eder ve yüzde yirmi beşi aşmamak üzere dava veya hükmolunacak şeyin değeri yahut paranın belli bir yüzdesi olarak kararlaştırılabilir. Bu sözleşmeler, dava konusu para dışındaki mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı hükmünü taşıyamaz.

5. Kanun'un 164. maddesinin dördüncü fıkrasına göre vekâlet ücreti avukatlık asgari ücret tarifesinin altında kararlaştırılamaz. Ücretsiz dava alınması hâlinde, durum baro yönetim kuruluna bildirilir. Avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı yahut ücret sözleşmesinin belirgin olmadığı veya tartışmalı olduğu veya ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz sayıldığı hâllerde; değeri para ile

ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşuluyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir miktar avukatlık ücreti olarak belirlenir. Değeri para ile ölçülemeyen dava ve işlerde ise avukatlık asgari ücret tarifesi uygulanır. ...

16. Öte yandan itiraz konusu kuralın avukatlık ücretinin vekil ile müvekkil arasındaki bir hukuki ilişkiden doğma niteliğini ve kişisel hak olma özelliğini değiştirdiği söylenemez. Nitekim dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin avukata ait olacağını öngören itiraz konusu kuralın emredici hukuk kuralı olmayıp tamamlayıcı bir hukuk kuralı olduğunda kuşku yoktur. Bu bağlamda itiraz konusu kuralın tarafların özgür iradeleri ile düzenleyecekleri avukatlık sözleşmelerinde ücret kararlaştırılırken dava sonunda karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin avukatlık ücretine dâhil edilip edilmeyeceği hususunu gözeterek düzenleme yapmalarını engellemediği açıktır. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesinin, 3/3/2004 tarihinde bu yönde verdiği E.2002/126, K.2004/27 sayılı ve E.2004/8, K.2004/28 sayılı kararlardan sonra uygulama da bu şekilde gelişmiş, çıkan uyuşmazlıklar hakkında Yargıtay tarafından verilen kararlarda bu husus açıkça benimsenerek içtihat niteliğini kazanmıştır. Bu bağlamda tarafların eşit koşullarda özgür iradeleri ile düzenleyecekleri avukatlık sözleşmelerinin hukuki geçerliliği ve kapsamına müdahale teşkil etmeyen kuralın Anayasa'da koruma altına alınan sözleşme özgürlüğüne ve eşitlik ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

17. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 10., 36. ve 48. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir."

3. Danıştay Kararları

14. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun 17/1/2018 tarihli ve E.2017/680, K.2018/2 sayılı kararı ile aynı hukuki nedenler ve gerekçelerle onanan Danıştay Dördüncü Dairesinin 23/5/2017 tarihli ve E.2014/4695, K.2017/4767 sayılı kararının ilgili bölümleri şöyledir:

"Dava; 26.4.2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin "Avukatlık Ücretleri" başlıklı I-B-4. bölümünde yer alan '...Avukatlar aldıkları bu para için davayı kazanana serbest meslek makbuzu düzenler ve makbuzda alınan tutar üzerinden KDV hesaplayıp ayrıca gösterirler. Mahkeme kararında "KDV hariç" şeklinde bir ifadenin yer almaması halinde, vekâlet ücretinin KDV dahil olduğu kabul edilir ve iç yüzde oranı uygulanmak suretiyle hesaplanan KDV, düzenlenen serbest meslek makbuzunda gösterilir.' kısmının iptali istemiyle açılmıştır. ...

Yukarıda yer alan yasal düzenlemelere göre, avukatlık mesleğinin, serbest meslek faaliyeti, bu meslekten elde edilen kazancın da serbest meslek kazancı olduğu, serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin ise katma değer vergisine tabi bulunduğu açıktır.

Mahkemelerce hükmolunan avukatlık ücretinin, katma değer vergisine tabi olup olmadığı hususuna gelince: 3065 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin katma değer vergisine tabi olduğu konusunda tartışma

bulunmamaktadır. Mahkemelerce, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi esas alınarak hükmolunan ve 1136 sayılı Kanun'un 164. maddesi uyarınca avukata ait olan avukatlık ücreti ise, avukatın müvekkiline vermiş olduğu avukatlık hizmetinin bir parçası olup, doğrudan müvekkile verilen hizmet nedeniyle hak kazanılan bir ücrettir. Bu ücreti, müvekkilin değil de davayı kaybeden tarafın ödüyor olması, bu hizmetin davayı kazanan tarafa verilen hizmetin karşılığı olması gerçeğini değiştirmez. Söz konusu avukatlık ücretinin, davayı kaybeden, buna bağlı olarak da avukatlık ücretini ödeyen taraf bakımından yargılama gideri niteliğinde olması da bu ücrete hak kazanan avukat bakımından serbest meslek kazancı olması vasfını değiştirmez. Bu durumda, Mahkemelerce tarifeye göre hükmolunan avukatlık ücretinin de katma değer vergisine tabi olduğu sonucuna ulaşılmıştır."

15. Danıştay Dördüncü Dairesinin 8/6/2023 tarihli ve E.2021/5005, K.2023/3417 sayılı kararının ilgili bölümleri şöyledir:

"Yukarıda yer alan yasal düzenlemelere göre, avukatlık mesleğinin, serbest meslek faaliyeti, bu meslekten elde edilen kazancın da serbest meslek kazancı olduğu, serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin ise katma değer vergisine tabi olduğu açıktır.

6100 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 323. maddesinde yargılama giderleri arasında sayılan ve davayı kazanan tarafın kendisini vekille temsil ettirmesi halinde Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca hesaplanan vekâlet ücretinin, 326. madde uyarınca davayı kaybeden tarafından ödenmesi, aynı Kanunun 326. maddesinde düzenlenen "yargılama giderlerindeki sorumluluk" esasının sonucu olduğundan, müvekkile verilen hizmet karşılığı elde edilen ücrete hak kazanan avukat açısından, ücretin serbest meslek kazancına dahil olma vasfını değiştirmeyeceğinden, mahkemelerce tarifeye göre hükmolunan avukatlık ücretinin de katma değer vergisine tabi olduğu açıktır.

3065 sayılı Kanunun 20. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan, belirli tarifeye göre fiyatı tespit edilen işlerde, tarife bedelinin katma değer vergisi dahil edilerek tespit olunacağı hükmü karşısında, verilen yargı kararlarında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre hükmolunan avukatlık ücretinin içerisinde katma değer vergisinin de bulunduğu, dolayısıyla bu verginin ayrıştırılarak serbest meslek makbuzunda gösterilmek suretiyle katma değer vergisine tabi tutulması gerekmektedir."

B. Uluslararası Hukuk

16. Konuya ilişkin uluslararası hukuk için bkz. Ford Motor Company [2. B.], B. No: 2014/13518, 26/10/2017, §§ 30-36.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Anayasa Mahkemesinin 19/11/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

18. Başvurucu; Vergi Mahkemesinin KDV tevkifat mantığını yanlış yorumladığını, davayı kesin ve yürütülebilir bir işlem olmadığından bahisle esasa girmeden incelenmeksizin reddettiğini, bu durumun bariz takdir hatası oluşturduğunu, olayda karşı vekâlet ücretini ödeyen tarafın kendisinden bir hizmet almasının söz konusu olmadığını, bu nedenle ödenen tutar üzerinden KDV hesaplanamayacağını, karşı vekâlet ücretinin yargılama gideri niteliğinde olduğunu, aynı tür olaylarla ilgili olarak bazı vergi mahkemelerinin kabul kararları verdiğini, aynı yargı yolunda faaliyet gösteren mahkemelerin çelişkili kararları bulunduğunu ileri sürerek mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

19. Bakanlık görüşünde; başvuruya özgü bir değerlendirme yapmamış, Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili mevzuat hükümlerinden ibaret görüşünü başvuru dosyasına sunmuştur. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı öz olarak başvuru formundaki beyanlarını tekrarlamıştır.

B. Değerlendirme

20. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetinin özü mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunmadığı ve açtığı davada mülkiyet hakkının usule ilişkin güvencelerinden yararlandırılmadığına ilişkin olduğundan başvuru mülkiyet hakkı kapsamında incelenecektir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

22. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı ve Türü

23. Olayda, başvurucuya ödenen vekâlet ücreti üzerinden KDV tevkifatı yapılmıştır. Başvurucuya ödenen tutar üzerinden vergi kesintisi yapılmasının mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği tartışmasızdır.

24. Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer verilmiş, ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin kontrolü, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir. Mülkten yoksun bırakma şeklindeki müdahalede mülkiyetin kaybı söz konusudur. Mülkiyetin kullanımının kontrolünde ise mülkiyet

kaybedilmemekte ancak mülkiyet hakkının malike tanıdığı yetkilerin kullanım biçimi, toplum yararı gözetilerek belirlenmekte veya sınırlandırılmaktadır. Mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale ise genel nitelikte bir müdahale türü olup mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin kullanımının kontrolü mahiyetinde olmayan her türlü müdahalenin mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale kapsamında ele alınması gerekmektedir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, §§ 55-58).

25. Vergi ve benzeri yükümlülükler ile sosyal güvenlik prim ve katkılarını belirlemeye, değiştirmeye ve ödenmesini güvence altına almaya yönelik düzenlemeler, Anayasa'da ayrı hükümlerle düzenlenmiş olmakla birlikte bu düzenlemelerin de -genel itibarıyla mülkiyetin kullanımını düzenleme ve kontrol etme amacı taşıdığından- ayrı bir başlık yerine devletin mülkiyetin kullanımını düzenleme veya mülkiyetin kamu yararına kullanımını kontrol yetkisi kapsamında incelenmesi gerekir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/8324, 23/2/2016, § 50).

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

26. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

27. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir ((emsal başvuru), § 62).

i. Kanunilik

28. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt kanuna dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir kanun hükümlerinin bulunmasını gerektirmektedir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; Ford Motor Company, § 49; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55).

29. Somut olayda, başvurucu avukatlık mesleğini ifa etmekte olup Sigorta Tahkim Komisyonu tarafından başvurucunun vekili olduğu taraf lehine hükmedilen ve başvurucuya ödenen vekâlet ücreti üzerinden KDV tevkifatı yapılmıştır. Olayda başvurucunun serbest meslek faaliyetinde bulunduğu hususunda bir ihtilaf bulunmamaktadır. Uyuşmazlığın temel noktası başvurucuya ödenen karşı vekâlet ücretinin KDV'nin konusuna girip girmediğiyle ilgilidir.

30. 3065 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre serbest meslek faaliyeti kapsamında yapılan hizmetler KDV'nin konusuna girmektedir. Aynı Kanun'un 20. maddesine göre ise kendisine hizmet yapılan ya da onun adına hareket edenler tarafından ödenen bedeller verginin matrahını oluşturmaktadır (bkz. §§ 10-11).

31. Konuyla ilgili olarak Danıştayın mahkemelerce hükmedilen karşı vekâlet ücretinin KDV'nin konusuna girdiği yönünde içtihat geliştirdiği görülmektedir. İlgili içtihada göre mahkemelerce hükmedilen karşı vekâlet ücreti, avukatın temsil ettiği taraf için yaptığı hizmet için ödenmektedir. Ödemeyi karşı tarafın yapması ya da bu ödemenin yargılama gideri sayılması ise bu ödemenin serbest meslek kazancı olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu nedenle söz konusu ödemeler KDV'nin konusuna girmektedir (bkz. §§ 14-15).

32. Hukuk sisteminde uyuşmazlığın karşı tarafı lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde belirlenen tutarlar gözönünde bulundurularak vekâlet ücretine hükmedilmesinin bu tarafın uyuşmazlık nedeniyle katlandığı zararları tamamen ya da kısmen giderme amacında olduğu söylenebilir. Avukat ile müvekkilinin kararlaştıracağı avukatlık sözleşmesinde hükmedilmesi muhtemel karşı vekâlet ücretini gözönünde bulundurarak bir bedel belirleyebilirler (bkz. § 13). Böyle bir belirleme açıkça yapılmamış olsa bile avukatın davayı almasında ya da belirlenecek avukatlık ücretinin miktarında hükmedilebilecek karşı vekâlet ücretinin de bir faktör olarak bulunacağı aşikârdır.

33. Karşı vekâlet ücreti, kendisini avukat ile temsil ettiren taraf lehine ve avukatın hizmeti nedeniyle ödenmektedir. Nitekim avukat ile temsil edilmeyen taraf lehine bu ücrete hükmedilmesi söz konusu değildir. Karşı vekâlet ücreti 3065 sayılı Kanun'un 20. maddesinde belirtildiği gibi hizmet alan kişi adına avukata ödenmektedir. Danıştay içtihadında da belirtildiği üzere söz konusu ödemenin mahkeme kararı üzerine karşı tarafça yapılıyor olması ya da yargılama gideri niteliğinde bulunması anılan ücret ödemelerinin verginin konusuna girmesini engellememektedir.

34. Sonuç olarak başvuruya konu vergi kesintisinin belirli ve öngörülebilir bir yasal dayanağının bulunduğu ve başvurucu tarafından ileri sürülen hususların bu durumun aksini ortaya koyamadığı görülmektedir.

ii. Meşru Amaç

35. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılmasına imkân verdiğinden, bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır. Kamu yararı kavramı, devlet organlarının takdir yetkisini de beraberinde getiren bir kavram olup objektif bir tanıma elverişli olmayan bu ölçütün her somut olay temelinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2013/6151, 21/4/2016, §§ 53, 56; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/1239, 20/3/2014, §§ 28, 29).

36. Anayasa'nın 73. maddesinde herkesin -kamu giderlerini karşılamak üzere- mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlü bulunduğu, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının maliye politikasının sosyal amacı olduğu ve vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulması, değiştirilmesi veya kaldırılması gerektiği belirtilerek hem yükümlüler hem de devlet yönünden vergi ödevinin temel ilkeleri gösterilmiştir. Herkes tarafından yerine getirilmesi gereken bir yükümlülük olarak kabul edilen ve devletin kamusal gereksinimlerini karşılaması için egemenlik gücüne dayanarak tek taraflı iradesiyle kişilere yüklediği bir kamu alacağı şeklinde tanımlanan verginin anayasal sınırlar içinde salınıp toplanması zorunluluğu açıktır. Vergilendirmede genel kural, kanunla belirlenmiş konularda kişilerden vergi, resim ve harç alınmasıdır. Kanun koyucu, Anayasa'ya aykırı olmamak koşuluyla vergilendirilecek alanların seçiminde yetkili olduğu gibi bu vergilerin matrahlarına dâhil olan unsurları da belirleme yetkisine sahiptir (AYM, E.2013/48, K.2014/198, 25/12/2014).

37. Eldeki başvuru bağlamında başvurucunun gerçekleştirdiği avukatlık hizmeti için ödenen karşı vekâlet ücreti üzerinden KDV kesintisi yapılmasında meşru bir amaç olduğu kuşkusuzdur.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

38. Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

39. Buna göre mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasının yanında gerekli olması da gerekir. Gereklilik yukarıda da belirtildiği üzere hakka müdahale teşkil eden birden fazla araç arasından hakkı en az zedeleyen aracın seçilmesini ifade etmektedir. Hak ve özgürlüğü sınırlayan tedbirlerden hangisi diğerlerine nazaran hakkın norm alanına daha az müdahale edilmesi sonucunu doğuruyorsa o tedbir tercih edilmelidir. Bununla birlikte hakka müdahale oluşturacak aracın seçiminde kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir payının bulunduğu da kabul edilmelidir. Zira yetkili kamu makamları, öngörülen amaca ulaşılması bakımından hangi aracın etkili ve verimli sonuçlar doğuracağına ilişkin olarak isabetli karar verme noktasında daha iyi bir konumdadır. Özellikle alternatif aracın bulunmadığı veya mevcut alternatiflerin öngörülen meşru amaca ulaşılması bakımından etkili olmadığı ya da daha az etkili olduğu durumlarda kamu makamlarının araç seçimi hususundaki tercih yetkisinin gereklilik kriterini sağlamadığının söylenebilmesi için çok güçlü nedenlerin bulunması gerekir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2018/13863, 16/6/2021, § 48).

40. Öte yandan mülkiyet hakkına yönelik müdahaleler orantılı olmalıdır. Orantılılık, sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvurulan sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, amaç ile araç arasında adil bir

denge kurulmasını gerektirmektedir. Buna göre mülkiyet hakkına getirilen sınırlamayla ulaşılmak istenen meşru amaç ve başvurucunun mülkiyet hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında makul bir orantı kurulmalıdır ((emsal başvuru), § 49).

41. Usule ilişkin güvencelerin varlığı orantılılık değerlendirmesinde önemli rol oynayabilir. Bu bakımdan kişinin hukuka aykırılık iddialarının bir mahkeme tarafından etkili şekilde incelenmesi müdahalenin orantılılığı bakımından önemlidir ((emsal başvuru), § 52). Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfî ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme imkânının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 36; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71).

42. Mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri hem özel kişiler arasındaki mülkiyet uyuşmazlıklarında hem de taraflardan birinin kamu gücü olduğu durumlarda geçerlidir. Bu bağlamda mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için yargılama mercilerinin kararlarında konu ile ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazlar yargılama makamlarınca özenli bir şekilde değerlendirilerek karşılanmalıdır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 53). Tarafların muhakeme sırasında ileri sürdükleri iddialarının kurallara uygun biçimde incelenip incelenmediğini bilmeleri, demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

43. Başvuru konusu olayda, başvurucuya ödenen vekâlet ücreti üzerinden vergi kesintisi yapılması yönündeki müdahalenin meşru amacının dayandığı kamu yararını gerçekleştirmeye elverişli olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Müdahalenin gerekliliği yönünden ise vergi politikalarının belirlenmesi ve uygulanması bakımından kamu makamlarının geniş bir takdir yetkisi olduğu dikkate alınmalıdır. Bunun yanında başvurucu, müdahalenin gerekli olmadığını gösterir herhangi bir somut olgu da gösterememiştir.

44. Müdahalenin orantılılığı yönünden ise öncelikle mülkiyet hakkının usule ilişkin güvencelerinin sağlanıp sağlanmadığını değerlendirmek gerekir. Olayda, mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri süren başvurucu bu iddialarını açtığı iptal davasında da etkin bir biçimde ileri sürebilmiştir. Başvurucunun iddia ve itirazları ise ibraz ettiği deliller çerçevesinde Vergi Mahkemesince ilgili hukuk kuralları yorumlanmak suretiyle makul bir biçimde karşılanmıştır. Başvurucunun iddia ettiğinin aksine, Vergi Mahkemesi işin esasını değerlendirerek davanın reddine karar vermiştir. Bu kapsamda mahkeme kararında, vergi kesintisinin başvurucunun müvekkiline verdiği hizmet

nedeniyle ödenen tutar üzerinden yapıldığı belirtilmiştir. Yine kararda ilgili Danıştay içtihadının da bu tür ödemelerin verginin konusuna girdiği yönünde olduğu vurgulanmıştır.

45. Başvurucu karşı vekâlet ücretinin KDV'nin konusuna girmediği gerekçesiyle açılan davaların kabulü yönünde verilen mahkeme kararlarının bulunduğunu, aynı konuda farklı kararlar verilmesinin hukuki belirlilik ilkesine aykırı olduğunu ve bu durumun başvuruya konu yargılamayı hakkaniyetsiz kıldığını ileri sürmüştür. Bununla birlikte başvurucunun bireysel başvuru dosyasına sunduğu kararlar ilk derece mahkemesi tarafından verilen yakın tarihli kesin kararlardır.

46. İçtihat farklılığının yargılamanın hakkaniyetini etkilemesi ve mülkiyet hakkının usul güvencelerini ihlal edecek boyuta ulaşması için bunun derin ve süregelen bir hâl alması gerekir. Başvurucu tarafından sunulan kararlar incelendiğinde bu nitelikte bir içtihat farklılığının ortaya konulamadığı görülmektedir. Öte yandan başvurucunun davası Danıştay içtihadı bu tür davalarda davanın kabulü yönündeyken reddedilmiş değildir. Aksine Danıştay ilgili yasal mevzuatı yorumlayarak karşı vekâlet ücretlerinin serbest meslek faaliyetinde bulunan avukatlar yönünden KDV'ye tabi olduğu şeklinde içtihat geliştirmiş, Vergi Mahkemesi ise söz konusu içtihadı kararında işleyerek davanın reddi sonucuna ulaşmıştır.

47. Diğer taraftan başvurucu elde ettiği kazançtan kesilen verginin açıkça orantısız olduğunu öne sürmediği gibi kamu makamlarının şikâyete konu yaklaşımının yalnızca başvurucu yönünden uygulanması da söz konusu değildir. Bir başka deyişle başvurucu, somut olay bağlamında müdahalenin kendisine şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediğini ortaya koyamamıştır. Diğer yandan başvurucunun açtığı davada mülkiyet hakkının usule ilişkin güvencelerinden yararlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda müdahalenin meşru amacının dayandığı kamu yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahale ölçülüdür.

48. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 19/11/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.